

Káli István

KACIFÁNT

A szeretetreméltóságot minden ember a születésével együtt kapja, az ajándék-élet egyik legelemibb, ugyanakkor talán legnélkülözhetetlenebb kellékeként, és csak tőle meg fejlődéstörténetének körülményeitől, még pontosabban annak eseményeitől függ, hogy sikerül-e azt megőriznie a végső elmúlásáig. A tudatra ébredők egy jó része ezt előbb-utóbb felfedezi, mint ahogyan mérnököcskénk is kezdte már kapiskálni a fontosságát és jelentőségét, és ha nem túlságosan tanácstalan vagy magatehetetlen, igyekszik úgy viszonyulni hozzá, hogy mindenkor és minden helyzetben érvényt szerezzen neki, egy másik, erre menet közben érzéketlenné vált része viszont a szeretetlenség okozta súlytalanság miatt lebegve vergődik, az élet-huzat legenyhébb fuvallatára is magatehetetlenül ütközik hol egyik, hol másik falnak abban az időalagútban, amelyen éppen áthalad, nem igazán értve, miért is tulajdonképpen ez a vergődés, és miért kénytelen elviselni a közben keletkezett horzsolások okozta sajgást. Nos, e tekintetben a vele egykorú irodatárs, Sajnárr Pista, nem kis meglepetésére, az első kategóriában is azok közé tartozott, akik már zsenge ifjúként a valós értékén méltányolták a szeretetreméltóságot, ezért is igyekezett minden eszközzel érvényt szerezni eme, a sors juttatta létkelléknek. Ebben az igyekezetében sok minden a kezére játszott, de főleg az, hogy a természettől nagyjából mindazt megkapta, ami a külsőségek szempontjából ehhez feltétel lehet: szabályos, mindig pirospozsgás arcot, szép ívű orrot, dús ajkakát, rendhagyóan világoskék íriszt a nemesen metszett szemekhez, amelyeket már-már nőiesen hosszú szempillák árnyékoltak, sötétszőke, egyenes szálú, könnyen kezelhető – ezért mindig gondosan fésült – haját, arányos, az alkalmi sportolástól edzettnek tűnő testet, de mindenekelőtt és mindenekfölött az állandó, szelíd, békés mosolyt – csupa olyan fizikai adottságot, amelynek összbenyomását csak az enyhén nyers torokhangja fátyolozta valamelyest. Ezért is okozott mérnököcskénkben néhány, munkaidőben kényszerűségből együtt töltött és olykor átbeszélgetetett órát követően, megfejthetetlen talányt, hogy miért kell egy ilyen, jobbra érde-

Hogyan lehet valaki az érzelmei megélésének során annyira együgyű, aki így, ilyen rendkívüli tömörséggel és sziporkázó stílusban képes megfogalmazni a vele történeteket, csodálkozott rá némán mérnököcskénk, hiszen azonnal megállapította magában, hogy Sajnár Pista összegzése az Arankával töltött pásztorórákról, maga a szintiszta irodalom. Már azon volt, hogy ezt kihangsúlyozva, és ezzel ellentétben kimondva őszinte véleményét az egész idillről, beleértve az előzményeket és a lehetséges következményeket is, megpróbálja észre téríteni, de szemmel és ráhangolódással egyaránt érzékelvén irodatársának őszinte keservét, jobbnak vélte hallgatni. Amiért a későbbiek során – értve alatta a következő egy órát, napot, hónapot, évet – áldotta ezt a döntését. Ugyanis a sokak Arankája néhány, légyott-megvonással járó hét múltán a Sajnár Pista életének csakugyan meghatározó női személyévé lépett elő – bár nagy valószínűséggel nem egyértelműen a saját érzelmeiből kiindulva –, e státuszának tudatában mindenkinek arról dicsekedvén, hogy az ő vőlegénye egy igazi „mérnökember”, és ráadásul futballbíró.

Amiben nem sokat tévedett, mert az immár férjre menendőnek kiszemeltje néhány évvel előbb csakugyan elvégezte Vásárhelyen a hároméves üzemmérnöki főiskolát, és azzal párhuzamosan a megyei futballegyesület szervezte játékvezetői tanfolyamot, de előtte más iskolákat is kijárt, ahogyan ő mondogatta olykor, még a kurva életét is. Valójában tanár szeretett volna lenni, mint ahogyan volt is két egész évig, miután az erdőszentgyörgyi műszaki középiskolában leérettségizett. A sikertelen kolozsvári felvételi után éppen Héderfáján kapott erre lehetőséget, kisegítő tanárként – nem sorozták be katonának, mert anyjának nem lévén semmi jövedelme, ő családfenntartónak számított –, vagyis ott, ahonnan származott, ugyanabban az általános iskolában, ahol tizennégy éves koráig igyekezett magába szedni valamennyi tudást, amivel legalább részben érthetőbbé válnak a világ csodái; a faluban csak addig a szintig létezett tanítás, minden reggel, amikor elindult, azt kapta útravalóul, hogy figyeljen oda, ne rosszkodjon, becsülje meg magát, s minderre magyarázatként a szegénységüket, mert, kései áldás lévén a szülei életében, még a helyi iskolába jártni is nagy erőfeszítést jelentett az idős, özvegy anyjának, mindenféle munkát el kellett vállalnia, hogy eltartsa, ugyanis az apja, a Küküllő-mente borvidékének évtizedeken át egyik első kádára, hamar

belehalt a kisemmizésükbe, miután a tizenhárom hold szántót és a négy hold, rizlinggel, királyleánykával és muskotállal beültetett, kiválóan termő szőlőst be kellett adnia a közösbe; ötödikeseknek és hatodikosoknak tanított magyar nyelvet és irodalmat, történelmet és földrajzot, azóta is mindig magánál hordja a kis noteszét, amelybe a gyermekek aranymondásait jegyezte, s amelyből időnként felolvasott mérnököcskéknek, de főleg önmaga szórakoztatására, egy-egy poén után újra meg újra tombolt benne a jókedv, nem fogta vissza a harsány röhögését, miközben tenyerével az asztalt csapkodta. Nagy valószínűséggel senki emberfia nem állta volna meg – mint ahogyan mérnököcskénk sem – „hangos mosoly” nélkül az olyan igazgyöngy-szemeket, mint amilyenek a Toldival kapcsolatosan képződtek a „tudástenger fenekén” maradt gyermeki kagylófejekben: „A magyar irodalom legszébb és legnépesebb költeménye Arany János”, vagy „Arany János vitézségéről és bajnokságáról volt híres”, másutt „Miklós elment ki és a palánták között leült egy sarokba”; és az sem volt semmi, amit a tudós macskájáról képzeltek a szegény, jobbra-többre hivatott nebulók: „Nem szeretett ez a tudós semmit a világon, csak egy kendermagos cicit”, de vajon mit érezhetett szegény, mikor „a macska beteg lett, szara borzas, csontja zörgős és szédelegve ballogott”; bizonyára kénytelen volt beletörödni a megmásíthatatlanba, mint Sajnárr Pista is abba, hogy „a Volga és az Ural a Kapzsi tengerbe ömlenek”, mint ahogyan a bizonyos két év elteltével azt is tudomásul kellett vennie, hogy az iskola okleveles tanárt kapott, ezért neki más megélhetés után kell néznie, így lett segédraktáros a dicsői karbidgyárban, három év után onnan avanszált – egyik volt középiskolai osztálytársa beajánlásával – éjjeliőrnek Vásárhelyre, a megyei anyagellátó központba, s ha már nem tudott mit kezdeni a nappalaival, hát felvételizett az üzemmérnöki főiskolára, s el is végezte annak mechanika szakát, majd jutott be az ugyancsak Küküllő menti származású – és évekkal előbb még aktív futballbíró – Ölyvessy vezette és fémjelezte csapatba, a téglagyártó részlegre, egy évig gyakornoknak, aztán valami főgépész-félének, noha, amint azt a közvetlen főnöke, a téglarészleget vezető Sárdi Árpai mondta róla, nem született annak a kimondottan tökéletes műszaki érzékkel megáldott ezermesternek, aki a kisujjából rázta volna ki a megoldásokat, ha valamelyik gép éppen megkutyálta magát, s ellenszegült a tervteljesítésnek, de – s ebben mindenkinek egyöntetű volt a véleménye

- megtett minden tőle telhetőt, hogy a szakiknak, a lehetőségek függvényében, megfelelő körülményeket biztosítson az alkalmaként bedöglő gépük újraélesztéséhez, s közben a nem mindig felhőtlen kedélyállapotuk feljavítása érdekében bevetette a teljes aláereszkedést jelentő minden kedvességét, vagyis a szeretetreméltóságát, amitől azok újra meg újra maguk közé fogadták, az ő szemükben ugyanis ez a viszonyulás jócskán pótolta a kevesebb tudását és szakértelmét. És ez bizonyára így is marad az idők végezetéig, ha nem lép a képbe Hamar-Varró Aranka.

De nem maradt. Mert az Aranka képbe-lépésének nyomán a helyzet valóságosan is kacifántossá vált, ahogyan maga Sajnár Pista jellemezte egyik tisztább, a józan elemzésre tett erőfeszítése pillanatában. Ugyanis Arankát nem a finom, nőies diszkréció jellemezte, hanem az a nyilvánvaló szándéka, hogy teljes egészében ő töltsse be a keretek között. És akárki láthatta, aki nem csak felületesen vetett rá egy pillantást, hogy - idomok ide, vagy oda, szaktudás és hajlandóság ide, vagy oda - valamiért nem igazán illik belé, nem csak azért, mert keresztül-kasul, minden irányban kilóg belőle, hanem mert rücskös jelleme miatt megtört rajta a fény, s attól, ami visszaverődött róla, a kép akár alig néhány pillanatig is nézhetetlenné vált, nemhogy egy életnyi időre a mindennapok falára akasztva elviselhető legyen, miközben folyamatosan rondítja bárki szépérzékét. Természetesen csak a nyilvánvaló emberi rosszra, gonoszkodásra meg kárörvendésre hajlás vonta meg - persze képletesen - Arankától a jogot, hogy ő is éljen a megváltozásra felkínált lehetőséggel, ezzel szemben mindazok, akik tisztában voltak, hogy mekkora éltető ereje van a reménynek, beleszámolták az eljövendő percekbe, napjaikba a Sajnár Pista szeretetreméltóságát. És számításait még akkor sem tekintették teljesen elhibázottnak, amikor úgy mindenszentek körül Aranka tudomására hozta annak a „kedves embernek”, hogy benne új élet fogant, s ez a fogantatás bizony nem a szeplőtelenységének eredménye, amire viszonyulásként a letámadott vétkes részéről egyetlen, határozatlan „de” hangzott el, benne azonban minden férfias kételye a felszínre tört, csakhogy mindhiába, mert a folytatásként kapott, ledorongoló cáfolat annyira egyértelmű volt, hogy annál olyanabb már nem is lehetett volna, átfogó is ugyanakkor, hiszen a legapróbb részletekre is kitért, még az éppen érvényes, kegyetlenül nőnyomorító abortusztörvény büntetőjogi paragrafusait is szinte betű-

ről betűre tartalmazta, kibúvót találni a számon kért kötelesség alól immár lehetetlennek tűnt.

Pedig a szegény bekasztlizott részéről a szabadulását célzó, szinte kötelezően elvárt próbálkozást illetően történt néhány meggyőzési kísérlet: a legalacsonyabb szintről felgyűrűző rémkép-költéstől – „bekapta a horgot, s most szárazra rántják, hogy ott nyomorult halként egy életen át tátogjon, amíg bele nem döglik” –, a Sárdi-féle középszintű atyáskodáson át – „Pistukám, a legbutább pásztor se gondolná komolyan, hogy egy életen át köteles legeltetni a rosszul tejelő tehénét” –, az Ölyvessy sportlélektani jellegű törődés-kifejezéséig – „Sajnál sporttárs, ez a maga vezette mérkőzésen egy olyan nyilvánvaló, az érvényes szabályokkal ellentétes tévedés lenne, amellyel egy életre kizárja magát a további esélyekből, hogy valaha is elfogulatlanul ítéljen a mások által elkövetett szabályszegésekkor” –, sőt, még párt-alapszervezeti szinten sem lehetett észre térítő megjegyzés nélkül átsiklani a szándék fölött, s erre Tucaci Selmának, a vállalati titkárnak volt is gondja, meghatározott véleménye: „Sajnál elvtárs, egy tag nem sülyedhet a párt által elvárt erkölcsi szint alá!” Csakhogy ami eldöntetett, az eldöntetett, azon változtatni már a jellemtelenségnél is alávalóbb megnyilvánulás lett volna, amivel pedig pusztán csak együtt létezni is azonos lenne az életre szóló önkárhoztatással, önemésztéssel. Akkor már inkább kipróbálandó, mekkora hatékonysággal hasznosítható Aranka mellett az ő elhíresült, mindenkori szeretetreméltósága. Mert ha másra nem is, arra mindenképpen, hogy egy kevéske jó is beszivárogon a mások által feltételezett, végleges rosszba, ugyanis reális esély van végre felmondani a tizenkét négyzetméteres albérletét a Dózsa György utcai tömbház-szuterénben, mert kicsi a valószínűsége, hogy – lévén annyira szűk és nyomasztó – Aranka hajlandó odaköltözni, miután egy-egy aktív vendégeskedése alkalmával éppen csak ki nem rúgta az oldalát.

Muszáj volt felpörgetni a dolgokat, hogy bele ne fussanak az adventbe, mert ha nem használják ki sürgősen az alkalmat, meg kellene várni az esküvő-cécóval a farsangot, márpedig Aranka azt mondta, ő inkább elemésztí magát, semhogy már láthatóan gömbölyödő hassal vállalja a rázúduló szegényt, miközben az Úrasztala előtt a vártemplomi tiszteletes rájuk aggatja a házasság cifra szentélyét. Így a násznép, azaz a közvetlen rokonok, beleértve a Sajnál Pista folyton sírdogáló édesanyját is, igyekezett a külsőségekben is hitelessé tenni a frigyet,

Szent-Márton napkor valamennyien jóízűen elfogyasztották a Balázs úr – a vársétány télire beüvegezett falú vendéglője, a Tulipán gebinése – készítette remek flekkent, előtte persze egy-egy fél deci vagy deci konyakot, meg a felesége főzte húsgombóc-levest, házilag eltett csípős paprikával, lassanként elkortyolgatták a rendkívüli alkalomra szerzett, igazi ritkaságszámba menő, egy veder héderfáji száraz muskotályost. Ám a szuterénszoba bérletének felmondására mégis csak az új év kezdetétől került sor, addig az ifjú házások külön laktak: Aranka továbbra is a családdal – apjával, anyjával, bátyjával, húgával és öccsével –, vagyis hatan a kétszoba-konyhában, a vársétányra merőleges utca közepén, az egykor elállamosított, régi házuk első felében, hogy megfelelő előkészítsék a Sajnár Pista tényleges odaköltözését, aki eközben is csak hálni járt a szuterénbe, bár vajmi kevés időt töltött a Hamar-Varró rezidencián, túlságosan zsongónak találta a hirtelenjében rászakadó sokaságot. Azt nem pontosan lehetett tudni, hogy ez a megfelelő előkészítés tulajdonképpen miből áll és ki végzi, ugyanis a Hamar-Varróék addigi életrendjében a legnagyobb odafigyeléssel sem észlelt volna senki semmilyen változást, az idősebb Olivér – mesterségét tekintve valamikor magánzó pék, aki immár jó negyedszázada megfogadta, hogy „ezeknek” ő az életben nem süt kenyeret – továbbra is naphosszat az utcára néző szobaablakban könyökölt, könyörtelenül kikényszerítve az arra járó ismerősöktől, hogy megosszák vele a nyomorult világról meg a benne végbemenő, régi meg aktuális fejleményekről megfogalmazódott, húsz év alatt még árnyalataiban sem változó gondolatait; Violácska, a felesége jószerivel nyitástól zárásig a Tulipán egyik kis sarokasztalánál ült, és úriasszony létére – így segítvén, ahogy ő fogalmazott, a drága, derék Vilijének folyamatosan „nem sütni” – nem röstellte összegyűjteni egy jókora kosztos-csészébe, a Balázs úr elnéző jóindulatának köszönhetően, a vendégek után a tányérokon hagyott ételmaradékokat, külön a sörös- és külön a borosüvegekben maradt italokat, amelyekből kitelt a mindennapi vacsora; Oli bátyó, a család nagyfiúja többnyire az Oroszlánban székelt, az ifjabbik Bámbó Karcsi zenekarában dobolt este héttől éjfélig, s poharazott utána hajnali kettőig, mert munka közben vétek bódítani az agyat, így aztán ő napközben – heti két alkalmat kivéve, amikor a régi számokon gyorsan átfutva, az újabbakat alaposabban összehangolva, gyakoroltak – folyton aludt, s amikor nem, akkor is inkább a főtéri

placcon lófrált, potyára lesve; Irénke, lévén, hogy kinyúlt a szezon, továbbra is együtt tépte az ipart Arankával a konzervgyárban, három műszakban, még ha az egyebekre immár, nővére pátyolgatása híján, külön-utas magánzóként kényszerült; Marcika, a legkisebb, tettette magát, hogy még iskolába jár, és mint ilyen, mindenki részéről elvárta a kellő kényeztetést, rá tehát a legkevésbé lehetett számítani ilyen szempontból. Karácsonyra az örömszülők meghívták „vejem-uram”-at a szokásos családi vacsorára, de főleg azért, hogy rábólintson, megfelelő lesz nekik, „szép reményű ifjaknak” az a szokottnál szélesebb sezlón, amit másodkézből vettek utólagos nászajándékként, ők úgy számolták, jól elférnek rajta ketten, velük együtt laknak majd az utca felőli szobában, egy függönnyel leválasztják a sarkot, ahova a sezlont beszuszakolták, őket nem zavarja az ifjak magánélete, van már némi tapasztalatuk arról, hogyan fogan egy magzat, csak kihúzzák valahogy, amíg a gyermek megszületik, aztán igényelhetnek állami lakást, kár lenne addig is albérletre költeni, másra is jó az a pénz.

Kissé messze volt a felsőváros a meggyesfalvi negyedtől, Sajnár Pistának télvíz idején is minden nap ötkor kellett kelnie, hogy háromnegyed hét előtt beérjen, mert a pontosság tekintetében Ölyvessy nem ismert pardont, mindennap munkakezdéskor bekérte és ellenőrizte az érkezések és távozások időpontját rögzítő, személyi kartonokat. Addig is, amíg az öt óra végérvényesen rögzült a reggeli felkelés időpontjaként, el kellett szenvednie némi igazgatói megrovást, Hamar-Varróéknál a családi fortyogás ugyanis késő éjszakáig, legtöbbször jóval éjfél utánig tartott, ezért minden perc alvás számított, ha nem akart egész nap kábán kóvályogni, emiatt döntött úgy, hogy próbából a lehető legkésőbbi, mondjuk, háromnegyed hatos felkeléstől halad ötpercenként a korai időpont felé, de aztán át kellett térnie a tízpercenkénti újabb alvásmegvonásokra, így is szüksége volt egy egész hétre, amíg az öt óránál megállapodott.

Mérnököcskénk, a kényszerűen egy térben töltött együttlétük alatt, akarva-akaratlanul is tanúja lett annak a lehangoló folyamatnak, ahogyan az előtte mindig mosolygó irodatársának arca egyre nyüzottabbá válik, az addig lélekűdítő pozsgái fokozatosan halványodnak, nem a több esetben is kinyilvánított baráti rokonszenv, inkább az elhallgatásra ítélt felebaráti aggodalom készítette az együtttérzésre meg a belőle fakadó kíváncsiságra, de visszafogta magát, mert ízléstelenségnek,

illetlen nyomakodásnak tartotta megkérdezni tőle, hogy érzi magát újdonsült férjként. Hiszen, bár nyilvánvaló volt az előnytelen változás, nem lehetett biztos abban, vajon nem másban keresendő-e az ok, ami ezt kiváltotta. Aztán úgy a tél vége felé egy reggel, amikor Sajnár Pista, arcán a két, lefelé futó, friss sebhellyel, nagyot sóhajtva leült vele szembe, és ráemelte bánatos tekintetét, már nem tudta visszafajítani magába a kikívánczolt, s szeméből olyan egyértelmű agresszivitással tört fel a néma kérdés, hogy a kérdezettből azonnal kikényszerítette a választ. „Egy kezelhetetlen vadmacska. Azt mondja, becsaptam. Csalódott bennem. Már nem vagyok olyan, mint a szuterénben. Biztosan van egy macám, akivel jobb, mint vele. Pedig nekem mostanság sem kedvem, sem erőm nem lenne hozzá. És nem azért, mert Arankám most is naponta bevetné a magkiverő cséphadarót.” Annyi keserűség áradt ebből a néhány mondatból, hogy mérnököcskénk jobbnak látta nem erőltetni tovább a vallomást, nehogy egy újabb kérdéssel a Sajnár Pista színültig telt méregpoharába odagyűljön az a néhány csepp, amitől kicsordul a fölösleg, s véletlenül éppen az övébe folyjon-szivárogjon át. Nem találta értelmét az afféle vigasztaló közhelynek sem, hogy minden kezdet nehéz, így az egyértelmű hallgatása után jobbnak látta arra hivatkozni, hogy a főnökével, Fancsali Zsigával van halaszthatatlan megbeszélni valója.

Csakhogy a karmolások nyomát más is látta, ingatták is miatta néhányan értetlenül a fejüket, de senki nem tette szóvá, még a következő napokban, hetekben sem, amikor ezek a nyomok, egyre-másra frissülve, mind gyakrabban szembetűntek, pusztán csak annyi történt, hogy külön-külön is elkezdtek egyre inkább kétségbe vonni a Sajnár Pista addig mindenkor és minden helyzetben megtapasztalt szeretetreméltóságát, azzal magyarázva magukban a véleményváltozást, hogy nem lehet folyamatosan a véletlenre hivatkozni, ha valakit rendszeresen ilyen félreérthetetlen tettelegességgel fegyelmeznek. De szólni senki nem szólt, igyekezték azzal álcázni egyfelől a megbotránkozást, másfelől a magukra erőltetett közönyt, hogy a tervteljesítés megkövetelte feladatok gondja ez esetben is fölötte áll a személyre szabott életgondoknak. Még Ölyvessy is, aki pedig a maga kemény, szókimondó odafigyelésében semmilyen jelenség fölött nem tekintett el – önös érdekből, persze, mert nem szerette, ha bármiből is olyan zavaró tényező keletkezik, ami megbolygatja a vállalaton belül az élet

normális menetét, belerondít a mindennapi teljesítményeket biztosító feltételekbe –, csendes tudomásulvétellel siklott át az olykori kellemetlen látvány fölött, annyit tett csupán kárpótlásként, hogy a részlegek közötti, tavaszi futballbajnokság néhány, az egyértelmű erőviszony-eltolódások miatt kevésbé bonyolult mérkőzésén átengedte a játékvezetést Sajnár Pistának, noha addig valamennyi összecsapás esetében a bíraskodás jogát magának tartotta fenn, ezzel is példázva a mindenk fölötti vezetői helyzetét. Mérnököcskénk pedig, mintegy alkalmazkodván az igazgatói jó szándékhoz, azokon a meccseken, amelyeken a műszaki-adminisztrációs személyzet csapata játszott, maga mellé vette csatárnak az ő szomorú irodatársát, és azzal próbált egy kis derűt csempészni az életébe, hogy még a számára legelőnyösebb gólhelyzetekben is átpasszolta neki a labdát, hadd élvezze ki ő a góllövés örömét, hadd virágozzon arcán arra a kis időre a mosoly, fedve a folytonos hervadás-sugallatot. Ám úgy tűnt, ezek az apróságok semmit nem jelentettek a szeretetreméltó kolléga életében, de még a Sárdi Árpi korszakos javaslata sem, amit Ölyvessy május táján megfontolás tárgyává tett, Tucaci Selmával is egyeztetve pártvonalon, hogy Sajnár elvtársat a második félévtől nevezzék ki a téglagyártó részleg helyettes vezetőjévé, ezzel együtt vállalva azt is, hogy megalázkodik az általa nem túlságosan kedvelt segesvári központ előtt, igényelvén a poszt létrehozását, a hozzá szükséges bérkeret-kiegészítéssel együtt.

A Szent Antal-nap délutánja volt az a pillanat, amelyik végül hozott az életébe valamennyi, jól érzékelhető, és az egész környezete hangulatába megkönnyebbülést belopó felüdülést, amikor is Aranka végre világra szülte Noémit, az ő várva várt kislányát.

Sajnár Pista már a lányka megérkezésének másnapján, közvetlenül a reggeli munkakezdést követően leadta iktatásra az éjszaka folyamán megfogalmazott lakásigénylését a hivatalos eljárás lebonyolítására illetékes Moldovan Tudorelnek, a vállalat szakszervezeti bizalmijának, aki, miután láttamoztatta azt Ölyvessyvel és a vállalati párttitkárral is – mindkét főember jóváhagyólag bólogatott a kérvény ellenjegyzésekor –, még a délelőtt folyamán megfogalmazta a központ felé az igénylést, majd szintiszta örömmel tájékoztatta Sajnár Pistát, hogy az általa kiszámolt pontozás szerint – jövedelem, családi állapot, gyermekek száma, pillanatnyi lakhatási feltételek stb. – tizenhetedik a várakozók sorában, ami, a helyzetet tekintve, végeredményben nem is

olyan rossz helyezés, mert ha figyelembe veszik a vállalatnak a kvóta szerint járó évi két-három lakást, akár már hat éven belül is kiutalhatnak nekik egy kétszobást. A kérelmezőnek, az alapos, időben és az előírt követelmények szerint elvégzett, otthonról kiszabott kötelességteljesítése nyomán kelt elégtétele közepette ez az apró részlet hirtelenjében nem jutott el a tudatáig. Az ő fejében csak az járt, hogy a lehető legjobb hírrel várhatja haza az ő Arankáját, meg életének új értelmét, a kis Noémit: feladat megoldva. És bizonyára nem is sokat tétovázott, hogy közölje mielőbb nejével a hírt, mert a számára örömtelnek remélt pillanatot követő nap reggelén újabb, a szokásosnál is mélyebb „díszítő” nyomokkal az arcán roskadt le a székére. Abból, ahogyan könyökét az asztal lapjára, lehajtott fejét a halántékához préselt, öklöbe szorított kezére támasztotta, mérnököcskénk arra következtetett, hogy a Sajnár Pista öröm-jelentése nem részesült odahaza kellő értékelésben. Tehette volna, hogy megértő felebarátként megpróbálja abban a fejlethajtos állapotában megvigasztalni, de úgy döntött, inkább megvárja az esetleges magyarázatot, abba kapaszkodva talán hatékonyabb lehet az amúgy reménytelennek tűnő vigasztalásban. Csakhogy erre sok-sok perc elteltével sem került sor, ami megmagyarázhatatlan dühöt váltott ki belőle.

- Miért nem válsz el? - förmedt rá a kelleténél indulatosabban.

- Elválni? Noémitől? - emelte rá Sajnár Pista a döbbenettől szétesni látszó tekintetét. Aztán legyintett egyet, s azzal visszasüllyedt a méla bánat feneketlen tavába.

Mérnököcskénk bizonyára egy életen át kárhoztatja magát, hogy ismét ott és olyankor próbált beavatkozni a mások életébe, amikor annak sem helye, sem ideje nem volt, de szerencséjére mentesítette őt az életre szóló győtrelem alól a változás, amely a Sajnár Pista önmagához viszonyulásában váratlanul bekövetkezett, ugyanis a kérdését meg a választ követő hosszú perceken át ugyanúgy kétségbeesést, elesettséget, külső és belső összeomlást sugalló tartása hirtelen gyökeres változáson ment át, délcegségbe, magabiztosságba, határozottságba váltott, s a felegyenesedő testből, amelynek immár minden előbbi megállapítás jegyét magán hordozta, furcsa, hörgéshez hasonló hangon tört fel két rövid szó: „Ezt nem!”, majd a nyomaték kedvéért, ismétlésként, újra meg újra, még háromszor, egymásután. És, hogy az egyszemélyes hallgatósága értetlenségén is túlnőhessen, Sajnár Pista,

ezúttal már állva, kissé fenyegetően előredőlve, még néhány szóval kiegészítette: „A kacifántos jóistenit, ezt így nem!”

Nyilvánvalóan nem óhajtott újabb kiegészítést fűzni a változás magyarázataképpen, de mérnököcskénk erre sem akkor, sem a következőkben nem is tartott igényt. Olykor rajtakapta magát, hogy kíváncsian várja, jószerével lesi, miben kerül majd kifejezésre irodatársának átváltozása, mert abban biztos volt, hogy nem marad észrevétlen. De semmi olyan nem történt a nyár folyamán meg utána, ami erre utalt volna, ha csak az nem, hogy szeptember elején Sajnár Pista feliratkozott egy háromnapos budapesti kirándulásra, amilyent a megyei turisztikai hivatal már a kellő rutinnal szervezett, főleg az amolyan „veszem-viszem-adom, kapom-veszem-adom” jellegű, jövedelem-kiegészítő csencselésre ráállt polgártársaknak, amelyre őt senki alkalmasnak nem tartotta. Mégis elment, vissza is jött egy félig üres utazótáskával, áradozott egy keveset, hogy milyen szép Budapest, s hogy visszavágyik, ezért senki – a senkikbe mérnököcskénket is beleértve – nem talált semmi különlegest abban, hogy a következő év májusában ismét beadta a kérését egy hét szabadságra, mert újabb Budapest-túrára jelentkezett, ahogyan ő mondta, a szépérvét fejlesztendő. Ölyvessy minden gond nélkül láttamozta is a kérvényét, hiszen sem előbb, sem akkor nem okozott gondot a helyettesítése. Valamennyi hiányérzetet csak akkor gerjesztett, azt is bizonyára csak mérnököcskénkben, amikor az egy hét letelte után is üres maradt az asztala melletti szék, s ez az érzés fokozódott is némileg, mert a következő napokban és hetekben is folyamatosan üresen maradt. És ezen alapjában az sem változtatott, hogy valamikor július végén érkezett egy, a bécsi Stephanskirchét ábrázoló, személytelenül a vállalatnak címzett képeslap, a hátoldalán három szóval: „Üdvözlettel, Sajnár Pista”.

Mérnököcskénk, akinek már jó ideje nem volt közömbös a szeretetreméltóság, valamelyest megnyugodhatott. Ez a nyugodtság-érzés két év múlva még fokozódhatott, amikor Sajnár Pistától újabb életjel érkezett, ugyancsak a vállalat címére, de ezúttal már az ő nevére. A borítékban egy színes, családi csoportkép volt, valahol a Práterben készült, háttérben az óriáskerékkel, a kép hátán a jellegzetesen sajnári szálkás betűkkel: „Szeretettel, Noémi, Aranka és Pista”.

Fél hal, 2019
(interaktív kinetikus rézsobor)